

[Hartvig Frisch.]

I al Skattediskussion fra Oppositionens Side munder Indvendingerne næsten altid ud i Angreb paa den sociale Lovgivning, og man nøjes der ikke med at klage over disse Udgifters Forøgelse rent finansielt, nej, man føjer forskellige moralske Betragtninger til om Demoralisation og lignende, i Lighed med det ærede Medlem Hr. Victor Pürschel forleden Dag. Grundlaget for denne Betragtning maa vel være, at selve det at modtage et Pengebeløb uden som Betaling for Arbejdsydelse skulde nedbryde Karakteren. Efter min Opfattelse er siden Socialreformen hele dette Lovkompleks bygget over et saa enkelt og klart Princip, nemlig selve Arbejdsevnen, at jeg netop finder Systemet befriet for de Vilkaarligheder, der tidligere gav Almissepreg, og jeg synes, at alle gode Kræfter bør sætte ind paa, at intet saadant Almissepreg kan sættes paa disse for et moderne Samfund ganske naturlige Udgifter.

Men skal der endelig tales Moral i Forbindelse med de sociale Udgifter og Pengebeløbene dertil, saa vil jeg gerne rejse det Spørgsmaal, hvorfor der aldrig fra samme Side bliver talt Moral om Samfundets andre tallose Udbetalinger af Pengebeløb uden Arbejdsydelse, nemlig hele den arbejdsfrie Indtægt. Vore Udgifter til de arbejdsløse lægges Dag for Dag under Moralens Lup uden megen Omtale af, at Arbejderne selv betaler langt de største Beløb til denne Forsikring. Men hvorfor hører man da saa lidt om de Beløb, der i Form af Renter og Arv Aar ud og Aar ind falder som en mild Regn ned over talrige andre Samfundsborgere i dette Land? De offentlige sociale Udgifter er ca. 200 Mill. Kr. aarlig, naar der til Statens Udgifter lægges de andre, fordelt efter Statistisk Aarbogs Opgørelse paa 250 000 Personer, alle Kategorier indbefattet, Aldersrentenydere, arbejdsløse og det hele. Jeg opstiller nu følgende Regnestykke i ganske raa Poster. Vi har omtrent 3 Milliarder Kroner i Prioriteter i Byerne og i hvert Fald mellem 4 og 5 Milliarder Kroner i Landprioriteter. Vi har et Aktiekapitalbeløb paa 2 Milliarder Kroner, en Statsgæld paa 1 300 Mill. Kr. og en kommunal Gæld paa ca. 1 200 Mill. Kr. Sammenlagt kommer disse Summer raat regnet i hvert Fald op mod de 12 Milliarder Kroner eller højere. Saa fradrager jeg 2 Milliarder Kroner — det er lidt højt regnet, men det skal i hvert Fald ikke være ubilligt — 2 Milliarder Kroner som værende paa udenlandske Hænder, og jeg naar da til en Sum af rundt regnet 10 Milliarder Kroner, der

Aar for Aar i dette Samfund afkaster arbejdsfrie Indtægt. Med en gennemsnitlig Rente af 4 pCt. betyder det 400 Mill. Kr. aarlig. Dertil kommer saa det aarlige Arvefald paa mellem 200 og 250 Mill. Kr. Saa er det, jeg spørger: hvorfor gøres disse 600—700 Mill. Kr. arbejdsfrie Indtægter aldrig til Genstand for Moralisternes bekymrede Betragtninger? (*Hans Hansen* [Rørby]: Det gør de ogsaa). Ja, jeg hører det da ikke fra de Sider, hvorfra disse Udgifter, som Staten og Kommunerne har, angribes.

Saa vil man maaske fra den Side sige, at disse Folk har arbejdet for Pengene. Ja, nogle af dem har, men det har Aldersrentenyderen, den syge, Enken og alle de arbejdsløse paa deres Maade ogsaa, og de kan med lige saa fuld Ret og aaben Pande hæve det Beløb, som tilkommer dem efter Loven.

Jeg ved nok, at det siges i Agitationen navnlig mod de arbejdsløse, at Arbejdsløshedsunderstøttelsen modvirker Viljen til at tage Arbejde. Det er vel ud fra den Betragtning, de jyske Gaardmænd nu igen har forlangt Understøttelsen frataget de unge ugifte arbejdsløse. Den højtærede Landbrugsminister, som var til Stede, har straks i en Replik spurgt, om de gode jyske Gaardmænd selv var rede til at tage disse unge Byarbejdere i deres Brød. Men nej, det hele var en nytteløs Gestus, det var en Udæskning i Stedet for en alvorlig Behandling af et Problem.

Ungdomsarbejdsløsheden er et af vor Tids alvorligste og vanskeligste Problemer. Socialdemokratiet ønsker ikke Socialreformens grundlæggende Principper forfusket, og denne Socialreform bygger helt igennem paa, at den, der baade kan arbejde og kan faa Arbejde, ikke skal have Understøttelse. Derfor ser jeg hen til den nylig vedtagne Lov for de langvarigt arbejdsløse og de unge arbejdsløse med meget stor Forventning, og jeg vil haabe, at de Arbejder, der nu paabegyndes, maa skabe ny Selvtillid, ny Livsvilje hos Tusinder af dem, som Arbejdsløsheden hidtil har ført ud i Haabløsheden. Men jeg erkender, at baade denne Lov og Loven om Ungdomsarbejdsløsheden og om Nødhjælpsarbejder drejer sig om den mere pædagogiske Side af Arbejdsløshedsproblemet.

En anden Side af Problemet er Spørgsmaalet om Fordelingen af Arbejdet, og her er Loven om Forbud mod Overarbejde et Udtryk for Arbejderklassens Solidaritet og Vilje til Ofre for at hjælpe Kammerater. Jeg ser nok, at der fra en vis Side her i Salen skal prøves paa at stikke en Kile ind,